

Dvě nové lokality tmavoretky bělavé *Monacha cartusiana* (O.F. Müller, 1774) na Moravě

Two new localities of *Monacha cartusiana* (O.F. Müller, 1774) in Moravia, Czech Republic

JIRÍ NOVÁK¹ & MICHAL NOVÁK²

¹Ztracená 69, CZ-76701 Kroměříž, Czech Republic, e-mail: anodonta@tiscali.cz

²Ztracená 69, CZ-76701 Kroměříž, Czech Republic, e-mail: michal.drn@seznam.cz

NOVÁK J. & NOVÁK M., 2009: Dvě nové lokality tmavoretky bělavé *Monacha cartusiana* (O.F. Müller, 1774) na Moravě [Two new localities of *Monacha cartusiana* (O.F. Müller, 1774) in Moravia, Czech Republic]. – *Malacologica Bohemoslovaca*, 8: 29–30. Online serial at <<http://mollusca.sav.sk>> 17–August-2009.

Monacha cartusiana is one of the non-native molluscan species in the Czech Republic. It comes from the Mediterranean region, and during the 20th and 21st century it spreads on some localities nearly all over the Europe. Two new localities of *Monacha cartusiana* (O.F. Müller, 1774) were discovered in Moravia, Czech Republic. There were found several specimens in the Kamenná and the Kurovický Lom Nature Monuments.

Key words: *Monacha cartusiana*, localities, Moravia, Czech Republic, Kamenná, Kurovický Lom

Úvod

Monacha cartusiana (O.F. Müller, 1774) je v České republice nepůvodním druhem. Pochází z oblasti Mediteránu, kde je rozšířena po celém evropském pobřeží. Zasahuje i do Malé Asie, na Krym a jižní Ukrajinu. Obývá Balkán, Francii, jih Velké Británie, Belgie a Holandsko (LOŽEK 1956, WIKTOR 2004).

V průběhu 20. století probíhá expanze tohoto druhu na sever. Byl zaznamenán výskyt v Rakousku, Německu, České republice, na Slovensku a v Polsku (LOŽEK 1956, WIKTOR 2004). V Polsku jsou dosud známy pouze dvě lokality: okolí Vratislavi a Poznaň (WIKTOR 2004).

V České Republice byly zjištěny lokality v západních i východních Čechách, větší množství lokalit ve středních Čechách, v minulosti pak hojněji na jižní, střední a východní Moravě (MÍKOVCOVÁ & NOVÁK 2009).

V současnosti probíhá mapování tmavoretky bělavé v České republice ve spolupráci s biologickým serverem www.biolib.cz.

Charakteristika lokalit a metodika

Průzkum byl proveden ve dvou přírodních památkách: **PP Kamenná** se nachází nedaleko vrcholu stejnojmenného kopce, přibližně půl kilometru severně od obce Staříč v okrese Frýdek-Místek v Moravskoslezském kraji. Zeměpisná poloha je 49°41'36" N, 18°16'42" E, čtverec síťového mapování 6375b, nadmořská výška 329–354 m n.m. Datum průzkumu: 14. června 2009. Jedná se o maloploš-

nou enklávu subxerothermních travinných společenstev na území bývalých vápencových lomů, obklopenou remízky (WEISSMENNOVÁ 2004).

Měkkýši byli získáváni pouze metodou ručního sběru, po celé ploše chráněného území.

PP Kurovický lom je neaktivní, pozvolna revitalizovaný vápencový lom asi 1,5 kilometru jižně od obce Kurovice v okrese Kroměříž, Zlínský kraj (MACKOVČIN & JATOVÁ 2002). Zeměpisné souřadnice jsou 49°16'22" N 17°31'13" E, čtverec síťového mapování 6771a, nadmořská výška 270–300 m.n.m. Datum průzkumu: 27. června 2009.

Rovněž zde autoři přistoupili k získávání ulit ručním sběrem. Průzkum byl zaměřen na jihozápadní část lomu, krytou porostem náletových dřevin (zejm. trnovník akát) na vápencové suti.

Výsledky

Na území PP Kamenná byly sebrány dvě mírně zkorodované ulity tmavoretky bělavé (*Monacha cartusiana*) o rozměrech 12×7 a 11,5×6 mm (šířka × výška). Podle dosavadních znalostí o rozšíření tohoto nepůvodního druhu na území České Republiky se jedná o nejsevernější výskyt na Moravě. Druhý nejsevernější výskyt zaznamenal MAŇAS (2002) na lokalitě v blízkosti kláštera Hradisko v Olomouci.

V PP Kurovický lom byly objeveny rovněž pouze dvě ulity tmavoretky: První, patřící dorostlému jedinci, o rozměrech 13,5×8 mm a druhá, juvenilní, o rozměrech 11,5×6,5 mm (šířka × výška).

Závěr

Nálezy nových lokalit svědčí o průběžně se rozšiřujícím areálu *Monacha cartusiana* v České Republice (LOŽEK 1956, MÍKOVCOVÁ & JUŘIČKOVÁ 2008, PECH & PECHOVÁ 2009). Vzhledem k tomu, že v obou případech byly nalezeny pouze prázdné ulity, bylo by přínosné provést na obou lokalitách ještě další, podrobnější průzkum.

Literatura

- LOŽEK V., 1956: Klíč československých měkkýšů. – Slovenská akadémia vied, Bratislava, 436 pp.
- MACKOVČIN P. & JATIOVÁ M. (eds), 2002: Zlínsko. – In: Chráněná území ČR, svazek II, MACKOVČIN P. & SEDLÁČEK M. (eds) AOPK ČR a EkoCentrum Brno, Praha.
- MAÑAS M., 2002: Měkkýši (Gastropoda, Bivalvia) černovírského slatiniště u Olomouce. – (<http://www.mollusca.cz/malakologie/Cernovir.pdf>)
- MÍKOVCOVÁ A. & JUŘIČKOVÁ L., 2008. Hledá se tmavoretkabělavá. – Živa, 2: 67–69.
- MÍKOVCOVÁ A. & NOVÁK J., 2009: Mapa rozšíření *Monacha cartusiana* v ČR. – BioLib (<http://www.biolib.cz/cz/taxonmap/id191/>)
- PECH P. & PECHOVÁ H., 2009: *Monacha cartusiana* (Gastropoda: Hygromiidae) in South Bohemia. – Malacologica Bohemoslovaca, 8: 28.
- WEISSMANNOVÁ H. (ed.), 2004: Ostravsko. – In: Chráněná území ČR, svazek X, MACKOVČIN P. & SEDLÁČEK M. (eds) Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a EkoCentrum Brno, Praha.
- WIKTOR A., 2004: Ślimaki lądowe Polski. – Wydawnictwo Mantis, Olsztyn, 302 pp.